

Búcsú Bibó Istvántól

Azok nevében búcsúzom Bibó Istvántól, akik a hajdani Válasz folyóirat második korszakától fogva ismerték meg közelebbről őt, mint munkatársukat. Úgy pedig, hogy rögtön őszintén nagyra értékelték és mélyen megszerették. Örömmel és hálással üdvözölték benne azt az embert — a pályát kezdő fiatalembert —, aki világos gazdasági, jogi és bölcséleti eszmerendszert kívánt adni egy eredeti szellemi, művészi mozgalomnak. Amelynek írói jobbra ösztönösen egy-egy katasztrófába sodort népréteg és egy katasztrófa előtt álló ország ügye mellé álltak; fölismerve és vallva, hogy van hely és kor, amidőn a szép és az igaz elválaszthatatlan szolgálata cselekvést parancsol.

Írói — közírói — jelentkezéséig Bibó István pályafutása azokéhoz a 16—17. századi magyar prédikátorjelöltekéhez hasonlított, akik az iszonyú dúlások után a tájilag és szellemileg visszamocsarosodott országból Utrechtbe és Montpellier-be vándoroltak ki igét tanulni. Akiket ott a műveltség mellett ezer lehetőség is várt: könnyebb élet, sikeresebb szolgálat. S akik rendre visszatértek a maláriás falvakba, a sárkunyhók közt templomot építeni.

Bibó István Genfben járta meg ezt a felső iskolát. Nagy műveltségű család gyermekeként került oda — a Szegedi Egyetem főkönyvtárosának nagy tehetségű fiaként —, hogy jogi tanulmányait tökéletesítse. Másban is tökéletesítette magát.

Hűséget és bátorságot tanult: klasszikus európaiságot. Abba az enciklopédista filozófiába hatolt bele, amely az erkölcsi jó és rossz meghatározó jegyeit a gyakorlati tevékenységből meríti. A hazájába visz-

zatért Bibó István gyorsan megtalálta az utat mindazokhoz, akik hasonló ítélőrendszerrel kerestek olyan végeznivalót az életben, amely hivatás is lehet.

Bibó István édesapja etnográfus is volt, mint akkoriban ott Szegeden csaknem minden betűértő: tanár, pap, színész, régész, történész, festő, költő, orvos, főleg a fiatalok közt. Ez volt a jogász ifjú Bibó második nagyiskolája.

Így alakult ki az ő sajátos tudományága és hivatása. Jó nyitányként a politika-tudomány egyetemi tanára lett. Ennek gyakorlati tartozékaként közölte első nagy tanulmányát már 1945 őszén. A magyar demokrácia válságáról; méltán keltett iránta rögtön közfigyelmet és köztisztéletet. Ezt követte 1946-ban a kelet-európai kis államok nyomorúságáról szóló. Ezzel egyidejűleg készített tervezetet (már mint a belügyminisztérium főtitiszviselője) a magyar közigazgatási rendszer megújítására. A gondolat, hogy „város-megyék” lépjenek a hajdani várközpontokat idéző vármegyék helyébe, évtizedek múlva lett a helyesen decentralizálódó államok eszméje. Történelmi és alkotmánytani írásai szinte folytatólagos közleményei lettek a Válasz-nak és építő erejű vitatárgyai annak a tragikus helyzetben is járható utat kereső, nagyrészt paraszt- és munkásgyökerű értelmiségnek, melytől méltán volt várható a szellemi élet, az írástudói erkölcs megújulása. Mindaddig, amíg el nem következett a folyóirat elnémítása, a népi kollégiumoknak és egyéb népművelési vállalkozásoknak kultúránk fejlődésére oly végzetes föloszlatása.

Bibó Istvánnak ekkor már jó híre

volt az ország határain túl is. Tudósi és közírói tekintélye vetekedett azokéval, akiknek egykor Genfben és másutt tanítványa volt. Tanulmányai halála napjáig messze földön figyelmet és teret kaptak. S még többet kaphattak volna, ha azt a tevékenységi területet választja. Választhatta volna később s itt maradt.

Itt tesszük ma a földre. A hűség, a tudás, az önzetlen szolgálat szívós elkötelezettjét, aki távozása után is

vigaszunk marad. Ő maga enyhíti a gyászt. Azzal, hogy lám, ilyen embereket is terem ez a föld.

Hadd búcsúzzunk mégegyszer attól is, akinek a friss sírjába temetjük, aki néhány nappal előzte meg őt a halálban.

Bibó István és Bibó Istvánné ösztartozásukkal is a hűség, a tudás, az önfeláldozás értékét sugározták. Gazdagodásunkra őrizzük meg emléküket.

Szerkesztői asztal

Szegeden járt júniusban Kányádi Sándor és Farkas Árpád romániai magyar költő. A JATE Móra Ferenc Kiváló Kollégiumában irodalmi esten vettek részt s ellátogattak szerkesztőségünkbe is.

*

Tiszatáj-estet rendezett a szegedi Ifjúsági Ház május 29-én. Teszár György színművész verseket olvasott föl, a hallgatóság kérdéseire Vörös László, Annus József és Olasz Sándor válaszolt.

*

Móra Ferenc születésének 100. évfordulóját — a könyvhét szegedi megnyitásával egybefogva — a szegedi Kisszínházban ünnepelte a város közönsége. Az est összekötő szövegét Tóth Béla író, szerkesztő bizottságunk

tagja írta. — Annus József szerkesztésében és bevezetőjével rendezett esten emlékezett Móra Ferencre a szegedi Juhász Gyula Művelődési Központ. — Az évfordulót szép kiadvánnyal köszöntötte a Somogyi könyvtár: Móra első munkájának, Az aranyszőrű bárány c. verses mesének hasonló kiadásával adózott egykori igazgatója emlékének.

*

Csongrád megyei Szemle címen új folyóirat kísérleti számát vehettük kézbe a közelmúltban. A bevezető írás szerint laptársunk évente négy alkalommal jelenik majd meg, tanulmányokat közölve társadalompolitikai, helytörténeti témákról. Az új fórumnak sok sikert kívánunk!